

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚEI

METODOLOGIA ÎNTOCMIRII ACTELOR PROCESUAL CIVILE
(asistenții judiciari)

CURRICULUM

FORMATOR:

Dumitru VISTERNICEAN,
 judecător la Curtea Supremă de Justiție

CHIȘINĂU – 2013

I. PRELIMINARII

Una din principalele abilități ale unui judecător este de a întocmi legal și întemeiat acte de dispoziție. De corectitudinea întocmirii lor depinde calitatea înlăptuirii justiției și într-un final eficiența apărării drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale justițiabililor. Evident că a întocmi corect un act judecătoresc este o finalitate care poate fi atinsă doar grație unei bune cunoașteri a normei materiale, a practicii naționale și internaționale și o aplicare justă a normelor procesuale. Abilitățile practice care trebuie să fie cultivate audienților se vor baza pe aptitudinea de a analiza circumstanțele de fapt, a aprecia mijloacele de probație și a aplica suportul normativ în situații concrete. În acest fel se va facilita generalizarea practicii judiciare, se va putea forma o viziune asupra direcțiilor de evoluare a acesteia, se vor putea depista curențe sau neconcordanțe pentru remediere.

Curriculumul la disciplina Metodologia întocmirii actelor procesual civile - în calitate de component al modului Drept procesual civil se axează pe trei niveluri comportamentale, cu divers grad de complexitate: cunoaștere, aplicare, integrare. Nivelul cunoașterii presupune acumularea cunoștințelor teoretice. Ținând cont de faptul că audienții sunt cel puțin licențiați în drept, iar în unele cazuri chiar absolvenți ai INJ, nivelul cunoașterii se va manifesta pe cizelarea cunoștințelor pe care le dețin deja și cu care pot opera pentru a trece la celelalte niveluri. Aplicarea presupune capacitatea de a interpreta corect și sistemic legislația procesuală în vigoare, capacitatea de a depista curențe și contradicții legislative și abilitatea de a propune soluții de perfecționare a legislației în vigoare. Integrarea presupune aptitudinile de aplicare în practică a cunoștințelor teoretice referitoare la normele de drept procesual civil, soluționarea corectă a situațiilor conflictuale ținând cont atât de legea materială, cât și de cea procesuală, manifestarea atitudinilor personale față de diverse fenomene sociale. Nivelul comportamental de integrare constituie finalitatea procesului de instruire inițială a viitorilor judecători și procurori.

În acest sens, curriculumul reprezintă un document reglator ce determină competențele profesionale necesare integrării și bunei manifestări în câmpul muncii. Din această perspectivă studiul modului prezentat este orientat spre familiarizarea cu modificările și completările care s-au produs în legislația procesual civilă a RM, valorificarea întregului potențial intelectual al audienților pentru a cultiva deprinderi de veritabil judecător sau procuror, prezentarea practicii judiciare, inclusiv a Curții Europene pentru Drepturile Omului pentru a fortifica cunoștințele asimilate, cultivarea spiritului de respect pentru lege și pentru justițiabili.

II. OBIECTIVE GENERALE ALE DISCIPLINEI

La nivel de cunoaștere și înțelegere:

- să clarifice viziunile generale privind actele judecătorești de dispoziție;
- să identifice categoriile actelor procedurale;
- să clasifice categoriile procesual civile în funcție de diverse criterii de utilitate practică;
- să stabilească legătura normele dreptului material și procesual la întocmirea actelor procesual civile
- să cunoască ce fel de acte se întocmesc la diferite faze procesuale;
- să distingă efectele juridice ale fiecărui act procesual întocmit corect sau eronat;
- să determine fără echivoc normele procesuale aplicabile pentru întocmirea actelor de procedură civilă;
- să descrie procedura întocmirii actelor procesuale necesare în cadrul fiecărui fel de procedură civilă;

La nivel de aplicare:

- să argumenteze rațiunea motivărilor utilizate în actele judecătorești de dispoziție;
- să sintetizeze carențe sau modalități corecte de aplicare a normelor de procedură civilă la întocmirea actelor de procedură civilă;
- să estimeze rolul practicii judiciare în perfecționarea metodologiei de întocmire a actelor de procedură civilă;
- să generalizeze practica judiciară în soluționarea cauzelor civile pentru a determina deficiențele în aplicarea legislației;

La nivel de integrare:

- să întocmească actele judecătorești de dispoziție conform cerințelor normelor de drept procesual civil;
- să propună concepții noi pentru ameliorarea metodologiei întocmirii actelor procesual civile;
- să facă propuneri de compatibilizare a legislației și practicii autohtone cu legislația europeană și practica CEDO;

III. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Numărul de ore		Modalitatea de evaluare	Responsabil de disciplină
C	S	Teste pentru verificarea cunoștințelor	Dumitru Visternicean
4	8		

IV. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

a) Tematica și repartizarea orientativă a orelor de curs

Nr. crt.	TEMA:	Realizarea în timp (ore)
1.	Actele de dispoziție ale instanței de judecată. Noțiuni, conținut, categorii.	4
TOTAL:		4

b) Tematica și repartizarea orientativă a orelor de seminar

Nr. crt.	TEMA:	Realizarea în timp (ore)
1.	Actele de procedură întocmite la faza intentării procesului	2
2.	Actele de procedură civilă întocmite la faza pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare	1
3.	Actele de procedură civilă întocmite la faza dezbaterilor judiciare	1
4.	Întocmirea hotărârilor judecătorești	2
5.	Întocmirea ordonanțelor judecătorești	2
TOTAL:		8

VI. OBIECTIVELE DE REFERINȚĂ ȘI CONȚINUTURI

OBIECTIVELE DE REFERINȚĂ	CONȚINUTURI
<ul style="list-style-type: none"> - să clasifice actele procesuale; - să identifice dispozițiile instanței de judecată; - să deosebească criteriile de perfectare a încheierilor, hotărârilor și ordonanțelor judecătorești; - să cunoască modul de perfectare și conținutul procesului-verbal al ședinței de judecată. 	<p>1. Categoriile de acte de dispoziție ale instanței de judecată</p> <ul style="list-style-type: none"> - clasificare actelor procesuale; - acte de dispoziție ale instanței de judecată; - încheieri judecătorești; - hotărâri judecătorești; - ordonanțe judecătorești.
<ul style="list-style-type: none"> - să întocmească încheieri de intentare a procesului; - emită încheieri de refuz în primirea cererii de chemare în judecată în baza fiecui temei prevăzut de lege; - să evidențieze specificul încheierii de restituire în primirea cererii de chemare în judecată, utilizând multitudinea cazurilor prevăzute de normele procesuale; - să stabilească efectele încheierilor de a nu da curs cererii. 	<p>2. Actele de procedură întocmite la faza intentării procesului</p> <ul style="list-style-type: none"> - încheierea de intentare a procesului; - refuzul în primirea cererii de chemare în judecată; - restituirea cererii de chemare în judecată; - cazuri când nu se dă curs cererii.
<ul style="list-style-type: none"> - să enumere actele procesuale ale judecătorului în vederea pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare; - să realizeze modul de citare și înștiințare, precum și mijloacele de fixare a înmânării acestora; - să întocmească încheieri judecătorești privind atragerea intervenienților, coparticipanților procesuali; - să perfecteze încheieri referitoare la administrarea probelor în cadrul procesului civil; - să analizeze procedura de stabilire a termenului pentru judecarea pricinii. 	<p>3. Actele de procedură civilă întocmite la faza pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare</p> <ul style="list-style-type: none"> - acte procesuale ale părților, judecătorului în vederea pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare; - ședința de judecată prealabilă; - termenul de judecare a pricinii.
<ul style="list-style-type: none"> - să cunoască actele procesuale necesare de a fi îndeplinite în partea pregătitoare ședinței de judecată; - să identifice încheierile necesare în cadrul dezbaterilor în fond; - să evidențieze specificul încheierilor referitoare la administrarea probelor în cadrul procesului civil; - să analizeze incidentele procesuale și modul de perfectare documentară a încheierilor de amânare și de suspendare a procesului; - să aplice cazurile de terminarea procesului 	<p>4. Actele de procedură civilă întocmite la faza dezbaterilor judiciare</p> <ul style="list-style-type: none"> - partea pregătitoare a ședinței de judecată; - judecarea pricinii în fond; - adoptarea hotărârii și pronunțarea ei; - amânarea procesului; - suspendarea procesului; - terminarea procesului fără adoptarea hotărârii; - încetarea procesului și scoaterea cererii de pe rol; - procesul-verbal al ședinței de judecată.

<p>fără adoptarea hotărârii, perfectînd încheieri de încetare a procesului și scoatere a cererii de pe rol;</p> <p>– să cunoască importanța și cuprinsul procesului verbal al ședinței de judecată.</p>	
<p>– să identifice părțile componente ale hotărîrii judecătorești;</p> <p>– să întocmească hotărîri judecătorești;</p> <p>– să redacteze hotărîri judecătorești;</p> <p>– să perfecteze hotărîri suplimentare.</p>	<p>5. Întocmirea hotărîrilor judecătorești</p> <p>- partea introductivă, descriptivă, motivantă și dispozitivul hotărîrii;</p> <p>- redactarea hotărîrii judecătorești;</p> <p>- hotărîrea suplimentară.</p>
<p>– să cunoască conținutul ordonanțelor judecătorești;</p> <p>– să perfecteze ordonanțe judecătorești în baza diferitor temeuri legale;</p> <p>– să întocmească încheieri judecătorești de refuz în eliberarea ordonanței, de anulare a ordonanței judecătorești.</p>	<p>6. Întocmirea ordonanțelor judecătorești</p> <p>- părțile componente ale ordonanței judecătorești;</p> <p>- refuzul eliberării ordonanței judecătorești;</p> <p>- anularea ordonanței judecătorești.</p>

VII. SUGESTII PENTRU LUCRUL INDIVIDUAL AL AUDIENTULUI

SUBIECTE/ PROBLEME	MODALITĂȚI DE REALIZARE	MODALITĂȚI DE EVALUARE
<p>– Hotărîri judecătorești;</p> <p>– Încheieri judecătorești;</p> <p>– Ordonanțe judecătorești;</p> <p>– Procesul-verbal al ședinței de judecată și al înfăptuirii actelor de procedură separte,</p>	<p>– Elaborarea de proiecte de acte procesuale;</p> <p>– Confruntarea actelor procesuale întocmite de audienți cu cele întocmite de judecători;</p>	<p>– Prezentarea rezultatelor la mese rotunde, seminare;</p>

NOTĂ: Pentru realizarea obiectivelor tuturor conținuturilor din curriculum, audientul va realiza forme de activitate individuală, precum:

- consultarea comentariilor și a dicționarelor de specialitate;
- studiul suportului normativ curent, publicat în „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”;
- studiul practicii judiciare a Curții Supreme de Justiție, a altor instanțe judecătorești și organe jurisdicționale, publicate oficial;
- accesarea, acumularea și studiul informației din rețeaua Internet și din alte surse accesibile.

VIII. EVALUAREA DISCIPLINEI

1. În cadrul activităților practice se va realiza:

- Studierea și rezolvarea spețelor;
- Activități de grup;
- Sudii de caz;
- Redactarea de către audienți a hotărârilor judecătorești, încheierilor și ordonanțelor;
- Studierea dosarelor, a actelor procedurale;
- Proceduri de interpretare și aplicare corectă a legii;
- Însușirea și aplicarea corectă a terminologiei de specialitate;
- Simularea de procese;
- Studiu individual a literaturii de specialitate, a experienței naționale și internaționale din domeniu;
- Modelări/simulări de situații concrete.

2. Evaluarea sumativă se va efectua ca examen în scris la finele cursului.

IX. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Acces la justiție. Culegere, Chișinău, 1999.
2. Culegere de practică judiciară a colegiului civil și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție (2005-2006), coordonator Mihai Poalelungi, Chișinău, Cartier, 2007.
3. Curtea Constituțională a Republicii Moldova. Culegere de hotărâri și decizii, 1995 - 2013 Chișinău.
4. Curtea Supremă de Justiție a Republicii Moldova. Culegere de hotărâri ale Plenului Curții Supreme de Justiție (mai 1974 - iulie 2002). - Chișinău, 2002.
5. Curtea Supremă de Justiție a Republicii Moldova. Culegere de hotărâri ale Plenului Curții Supreme de Justiție.
6. Curtea Supremă de Justiție a Republicii Moldova. Sinteza practicii judiciare (1989-1999). - Chișinău, 2000.
7. Hotărâri ale Curții Europene a Drepturilor Omului (culegere selectivă). Editura Polirom, 2000.
8. Hotărâri ale Curții Europene a Drepturilor Omului (culegere selectivă), Vol. II, Editura Polirom, 2001.
9. Ioan Leș, Comentariile Codului de procedură civilă. Vol. I și Vol. II. - București, Ed. ALL BECK, 2001.
10. Ioan Leș, Comentariile Codului de procedură civilă. Vol. I și Vol. II. - București, Ed. ALL BECK, 2013.
11. Ioan Leș, Tratat de drept procesual civil, - București, ALL BECK, 2003.
12. Ion Deleanu, Tratat de procedură civilă Vol. I - III – Universul Juridic, București 2013.
13. Ion Deleanu, Valentin Mitea, Sergiu Deleanu, Noul cod de procedură civilă Vol. I și Vol II – Universul Juridic, București 2013.
14. Jean Vincent, Serge Guinchard, Procedure civile, - Paris, Dalloz, 2001.
15. Manualul judecătorului la examinarea pricinilor civile, coordonator Mihai Poalelungi, Chișinău, Cartier, 2006.
16. Manualul judecătorului la examinarea pricinilor civile, coordonator Mihai Poalelungi, Chișinău, Cartier, 2013.
17. Mihai Poalelungi, Anastasia Pascari, Pregătirea pricinilor civile pentru dezbaterile judiciare, Chișinău, Editura Arc, 2006.
18. Mihai Poalelungi, Modele de acte judecătorești (ediția aII-a adnotată cu legislație și jurisprudență CEDO), Chișinău, 2005.
19. Mihai Poalelungi, Modele de acte judecătorești. Procedura civilă, Chișinău, 2005.
20. Ovidiu Ungureanu, Actele de procedură în procesul civil. - București, Ed. Șansa S.R.L., 1994.
21. Гражданский процесс. Особенная часть. Учебник. /Под ред. Т.А. Беловой, И. Н. Колядко, Н.Г. Юркевича. - Минск, 2002.
22. Гражданский процесс. Учебник. / Под ред. В.А. Мусина, Н.А. Чечиной, Д.М. Чечет, - Москва, 2000.
23. Гражданский процесс. Учебник. / Под ред. М. К. Треушникова, - Москва, 2006.
24. Научно практический комментарий к Гражданскому процессуальному кодексу Российской Федерации, под ред. В. Н. Жуйкова, И.К. Пучинского, Б. К. Треушникова, Москва, 2007.
25. Осокина Г.Л., Гражданский процесс. Общая часть. - Москва, 2004.
26. Практикум по гражданскому процессу. Под ред. М. К. Треушникова, Москва, 2003.